

Ecologisch onderzoek

Van Limburg Stirumlaan te Tilburg

De Essentie

NatuurInclusief
Ecologisch advies- en projectbureau

Ecologisch onderzoek

Van Limburg Stirumlaan te Tilburg

De Essentie

In opdracht van	De Essentie Hambakenwetering 5 5231 DD 's-Hertogenbosch
Contactpersoon	Dhr. Mark van de Werf
Telefoon	06 57587776
E-mail	mark@ditisdeessentie.nl
Datum	7 oktober 2020
Rapportagenummer	NIRP20200156
Hoofdkantoor	NatuurInclusief Korenbree 23A 7271 LH Borculo 0545 723032 info@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	Eva Henrard
Telefoon	06 21236422
E-mail	evahenrard@natuurinclusief.nl
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	David Brouwer
Paraaf	

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
2 Onderzoekslocatie	6
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie	6
2.2 Geplande ingreep	8
3 Onderzoeksmethode	9
3.1 Vleermuisonderzoek	9
3.2 Ransuilonderzoek	10
3.3 Sperweronderzoek	11
4 Resultaten	12
4.1 Vleermuisonderzoek	12
Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus	12
4.2 Ransuilonderzoek	13
4.3 Sperweronderzoek	13
5 Conclusie + aanbeveling	14
Literatuur	15
Bijlage 1 Wetgeving	16

Samenvatting

De Essentie heeft het voornemen om aan de van Limburg Stirumlaan een nieuw woningcomplex te realiseren. Om ruimte te maken voor deze plannen zal de bebouwing, en mogelijk een gedeelte van de beplanting, gesloopt en verwijderd worden.

Binnen het plangebied zijn twee paarterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Eén dier vertoonde binding met gebouw nummer 4. Door deze waarnemingen is met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid een paarverblijfplaats in dit gebouw aanwezig. Daarnaast is langs de bomenlaan aan de noordzijde van het plangebied een belangrijke (maar gezien de directe omgeving niet essentiële) vliegroute voor de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Andere beschermde natuurwaarden zijn gedurende het onderzoek niet aangetroffen.

De geplande werkzaamheden resulteren in het vernietigen van een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis wat een overtreding is van de Wet natuurbescherming. Omdat de gemeente Tilburg een gebiedsgerichte ontheffing heeft voor beschermde gebouwbewonende soorten is het niet noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij de provincie Noord-Brabant. In plaats daarvan kan er gewerkt worden met de gebiedsontheffing van de gemeente. Om hier toestemming voor te krijgen moet er een ecologisch werkprotocol ter toetsing bij de gemeente Tilburg voorgelegd worden.

1 Inleiding

De Essentie heeft het voornemen om aan de van Limburg Stirumlaan een nieuw woningcomplex te realiseren. Om ruimte te maken voor deze plannen zal de bebouwing, en mogelijk een gedeelte van de beplanting, gesloopt en verwijderd worden.

De wet Natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaats aantasten. NatuurInclusief heeft in april 2020 een quickscan uitgevoerd waaruit naar voren is gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is voor vleermuizen, eekhoorn, ransuil en sperwer. De genoemde soorten zijn in Nederland beschermd door de Wet natuurbescherming (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en nationaal beschermd). Hieruit volgend is dan ook in de periode mei 2020 - september 2020 aanvullend onderzoek naar deze soorten uitgevoerd.

Het uitgevoerde onderzoek bestond uit 10 veldbezoeken. Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van het onderzoek en een aanbeveling voor vervolgstappen.

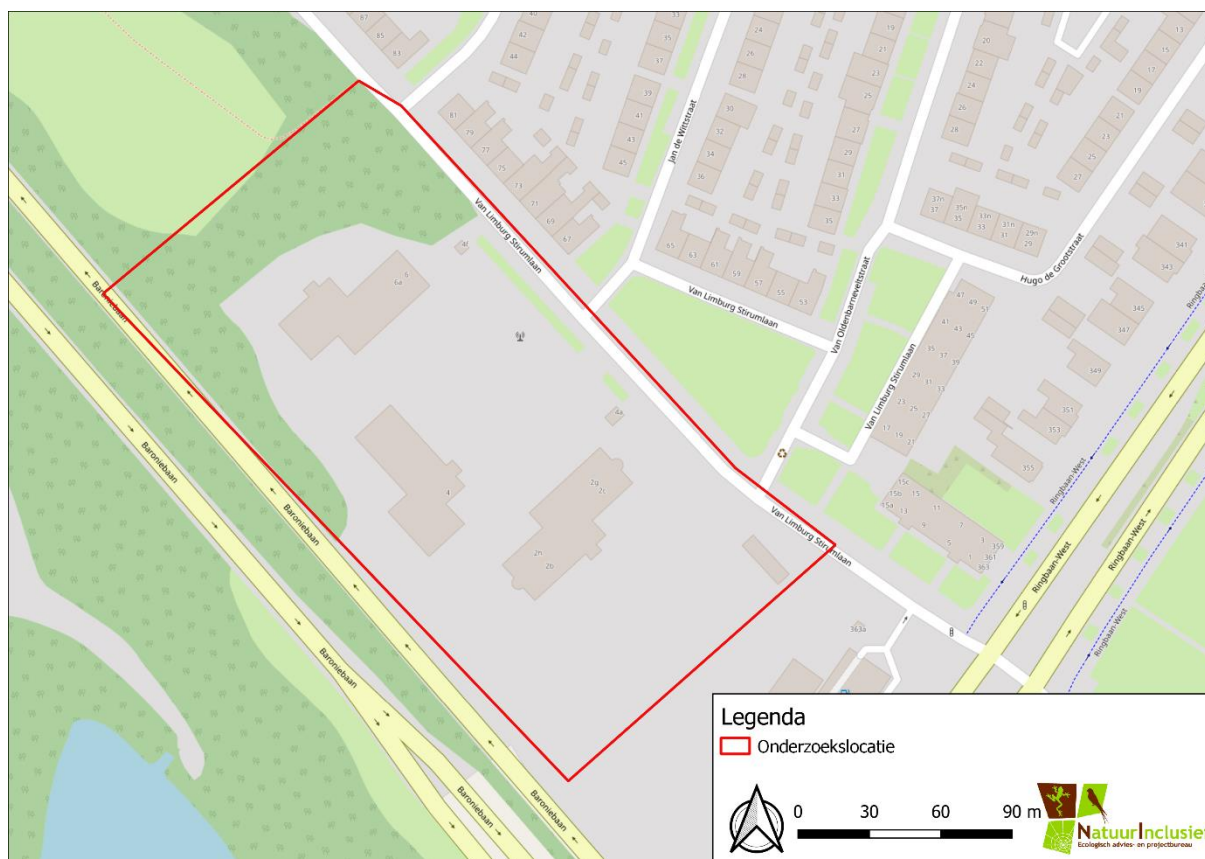
1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoekslocatie eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de eigenaar van plan is in het onderzoeksgebied. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten weer en in hoofdstuk 5 wordt afgesloten met de conclusie en aanbevelingen.

2 Onderzoekslocatie

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het plangebied is gelegen aan de van Limburg Stirumlaan te Tilburg, gemeente Tilburg in de provincie Noord-Brabant. Het middelpunt van het plangebied bevat de coördinaten N 51.548672 E 5.055927. In Figuur 1 is de onderzoekslocatie op een topografische kaart weergegeven.

Figuur 1 Begrenzing van de onderzoekslocatie

Het plangebied bestaat uit 3 verschillende gebouwen (met de adressen van Limburg Stirumlaan 2, 4 en 6) met parkeerplaatsen, groenstroken en één elektriciteitshuisje.

Van Limburg Stirumlaan 2 is gelegen aan de zuidzijde van het plangebied. Het gebouw bestaat uit 5 verdiepingen (inclusief begane grond) en is opgebouwd uit bakstenen. Zie Figuur 2 voor een impressie van het gebouw.

Van Limburg Stirumlaan 4 is gelegen ten noordwesten van nummer 2. Het gebouw bestaat uit 3 verdiepingen (inclusief begane grond) en is opgebouwd uit bakstenen. Zie Figuur 3 voor een impressie van het gebouw.

Van Limburg Stirumlaan 6 is gelegen aan de noordzijde van het plangebied. Het gebouw bestaat uit twee verdiepingen (inclusief begane grond) en is opgebouwd uit bakstenen. Zie Figuur 4 voor een impressie van het gebouw.

De rest van het plangebied is ingericht met parkeerplaatsen en groenstroken. De groenstroken zijn ingeplant en worden tot op heden intensief onderhouden. Zie Figuur 5 voor een impressie van de groenstroken.

Aan de rand van het plangebied is één elektriciteitshuisje aanwezig. Het elektriciteitshuisje is opgebouwd uit bakstenen en bevindt zich aan de van Limburg Stirumlaan ter hoogte van nummer 6.

Figuur 2 Sfeerimpressie van Limburg Stirumlaan 2

Figuur 3 Sfeerimpressie van Limburg Stirumlaan 4

Figuur 4 Sfeerimpressie van Limburg Stirumlaan 6

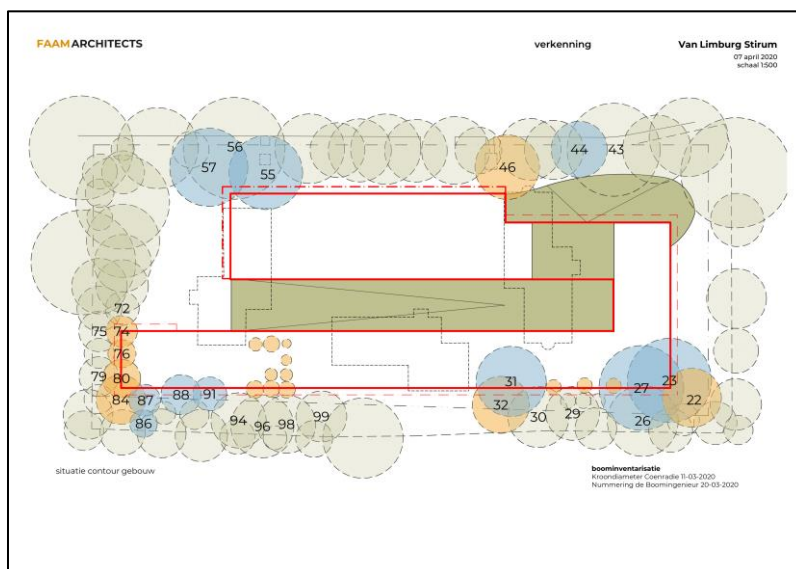
Figuur 5 Sfeerimpressie groenstroken

Figuur 6 Sfeerimpressie van het elektriciteitshuisje

2.2 Geplande ingreep

De Essentie heeft het voornemen om aan de van Limburg Stirumlaan een nieuw woningcomplex te realiseren. Om ruimte te maken voor deze plannen zal de bebouwing, en mogelijk een gedeelte van de beplanting, gesloopt en verwijderd worden. In Figuur 7 is te zien welke bomen waarschijnlijk gekapt worden.

Figuur 7 Kaart met alle aanwezige bomen. De bomen die met blauw en oranje worden aangeduid worden waarschijnlijk gekapt als gevolg van de voorgenomen plannen. (bron: De Essentie)

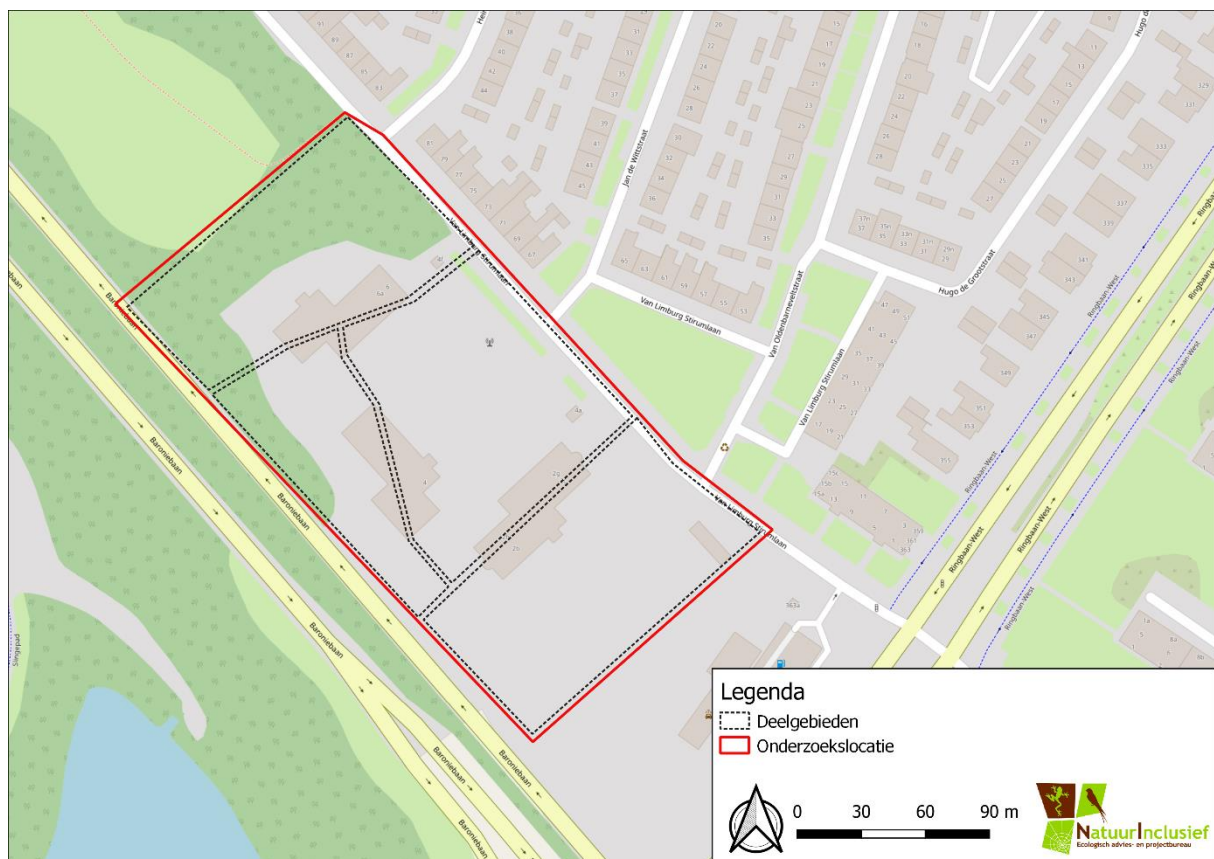
3 Onderzoeksmethode

3.1 Vleermuisonderzoek

Het aanvullend vleermuisonderzoek richt zich op de gebruiksfunctie van vleermuizen in het gebied. Er wordt gekeken of er verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes in- en rondom het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Tevens wordt er gekeken naar de soortensamenstelling en aantallen van de voorkomende vleermuizen in het gebied.

De onderzoekerslocatie is door deskundige medewerkers van NatuurInclusief onderzocht tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden. De methodiek van het inventariseren is bepaald aan de hand van de soort specifieke kennisdocumenten van BIJ12 en het Protocol Vleermuisinventarisaties (maart 2017) opgesteld door Vleermuisvakberaad, Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur.

Voor het onderzoek is het plangebied opgedeeld in vier deelgebieden (Figuur 8). Ieder deelgebied is vijf keer onderzocht, namelijk drie keer in de zomer- en kraamperiode (15 mei - 15 juli) en twee keer in de paarperiode (15 augustus - 10 september). Zie Tabel 1 voor de specificaties van de bezoeken. Gedurende het onderzoek in de zomer- en kraamperiode zijn alle deelgebieden door één veldmedewerker onderzocht. Gedurende het onderzoek in de paarperiode is het gehele plangebied door één veldmedewerker onderzocht. Dit is ruim voldoende geweest omdat gedurende de paarperiode het verblijfplaats indicerende gedrag gedurende de gehele ronde te zien is.

Figuur 8 Gebiedsindeling naar deelgebieden

Tijdens het zomer- en kraamonderzoek is er gekeken naar in- en uitvliegende dieren. Het onderzoek heeft plaats gevonden tijdens het uit- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en -opkomst.

Tijdens het paaronderzoek is er gekeken naar de balts-, paar- en massa winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de piek van de baltsactiviteit. Tevens is er gekeken naar belangrijke vliegroutes en/of foerageergebieden in het onderzoeksgebied. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson M500-384. De opgenomen geluiden zijn, indien dat noodzakelijk was, geanalyseerd met specifieke software, zoals Batsound, versie 4.1 en BatExplorer, versie 1.11.3.0.

Tabel 1 Data uitgevoerde veldbezoeken vleermuisonderzoek

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Deelgebied	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
28 mei 2020	21:40 - 00:40 uur	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	Alle	± 18°C	2 Bft	Licht bewolkt
15 juni 2020	02:25 - 05:25 uur	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	Alle	± 20°C	1 Bft	Bewolkt
17 juli 2020	21:48 - 00:48 uur	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	1,2	± 20°C	1 Bft	Licht bewolkt
18 juli 2020	21:45 - 00:45 uur	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	3,4	± 21°C	1 Bft	Bewolkt
17 augustus 2020	23:00 - 02:00 uur	Paar- en massa winterverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	Alle	± 17°C	1 Bft	Licht bewolkt
8 september 2020	23:00 - 02:00 uur	Paar- en massa winterverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageergebieden	Alle	± 18°C	1 Bft	Geheel bewolkt

3.2 Ransuilonderzoek

Het ransuilonderzoek richt zich op het vaststellen van nestlocaties van deze soort. Het onderzoek vindt plaats in de late schemering. Hierbij wordt gelet op nestindicatief gedrag, zoals de roep van volwassen dieren en/ of roep van bedelende dieren. De beste periode hiervoor is mei tot augustus. Wanneer noodzakelijk, wordt gedurende het onderzoek gebruik gemaakt van een lokroep.

De onderzoekslocatie is door deskundige medewerkers van NatuurInclusief onderzocht tijdens voor ransuil gunstige weersomstandigheden. In totaal zijn er twee veldbezoeken uitgevoerd in de avond, zie Tabel 2 voor specificaties van de bezoeken. Het onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de meest actieve periode van ransuil in de avond, respectievelijk één uur vanaf zonsondergang.

Het ransuilonderzoek is uitgevoerd volgens de telrichtlijnen van SOVON.

Tabel 2 Data uitgevoerde veldbezoeken ransuilonderzoek

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
4 juni 2020	21:50 - 22:50 uur	Nestplaatsen	± 11°C	2 Bft	Zwaar bewolkt
3 juli 2020	22:00 - 23:00 uur	Nestplaatsen	± 18°C	3 Bft	Licht bewolkt

3.3 Sperweronderzoek

Het sperweronderzoek richt zich op het vaststellen van nestlocaties van deze soort. Het onderzoek vindt overdag plaats. Hierbij wordt gelet op nestindicatief gedrag, zoals de roep van volwassen dieren (territorium indicierend) en/ of roep van bedelende dieren. Grote nestjongen zijn vanaf de grond vaak zichtbaar en blijven enkele weken na uitvliegen in omgeving van het nest en vliegen bedelend nabij de nestlocatie. Ook wordt er gekeken naar de aanwezigheid van prooiresten in de omgeving van een potentieel nest. De beste periode hiervoor is maart tot en met juli, met een piek in half april-half mei.

De onderzoekslocatie is door deskundige medewerkers van NatuurInclusief onderzocht tijdens voor sperwer gunstige weersomstandigheden. In totaal zijn er twee veldbezoeken overdag uitgevoerd, zie Tabel 3 voor specificaties van de bezoeken. Omdat sperwer een dag actieve roofvogelsoort is, heeft het onderzoek op twee verschillende momenten in de middag plaatsgevonden.

Het sperweronderzoek is uitgevoerd volgens de telrichtlijnen SOVON.

Tabel 3 Data uitgevoerde veldbezoeken sperweronderzoek

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
4 mei 2020	12:15 - 13:15 uur	Nestplaatsen	± 15°C	2 Bft	Bewolkt
14 mei 2020	14:45 - 15:45 uur	Nestplaatsen	± 15°C	2 Bft	Licht bewolkt

4 Resultaten

4.1 Vleermuisonderzoek

Gedurende het onderzoek zijn drie soorten vleermuizen in het plangebied aangetroffen, namelijk de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis.

Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus

De gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuissoort in Nederland. De kleine bruin gekleurde vleermuis is een flexibele soort die zowel in gesloten als open landschappen, van stadcentra tot op het platteland voorkomt. De soort is een echt gebouwbewonende soort waarbij hij een voorkeur heeft voor spleetvormige holten in spouwmuren, achter gevelbekleding en onder daken. In de kraam- en winterperiode kan het aantal dieren bij elkaar variëren van enkele tientallen tot tweehonderd dieren. Foerageren doet de gewone dwergvleermuis vaak langs lijnvormige structuren van de opgaande vegetatie, langs bosranden, de bebouwing, bij water maar daarnaast ook vaak in tuinen en rond straatlantaarns.

Tijdens de veldbezoeken is de gewone dwergvleermuis het meest in- en rond de onderzoekslocatie aangetroffen. Het gaat hierbij om 5 tot tientallen individuen per bezoek. De soort is zowel overvliegend- als foeragerend aangetroffen. Zie Figuur 9 voor de soortenkaarten gewone dwergvleermuis.

Verblijfplaatsen

Gedurende de veldbezoeken in de zomer- en kraamperiode zijn er geen aanwijzingen verkregen die duiden op enige aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

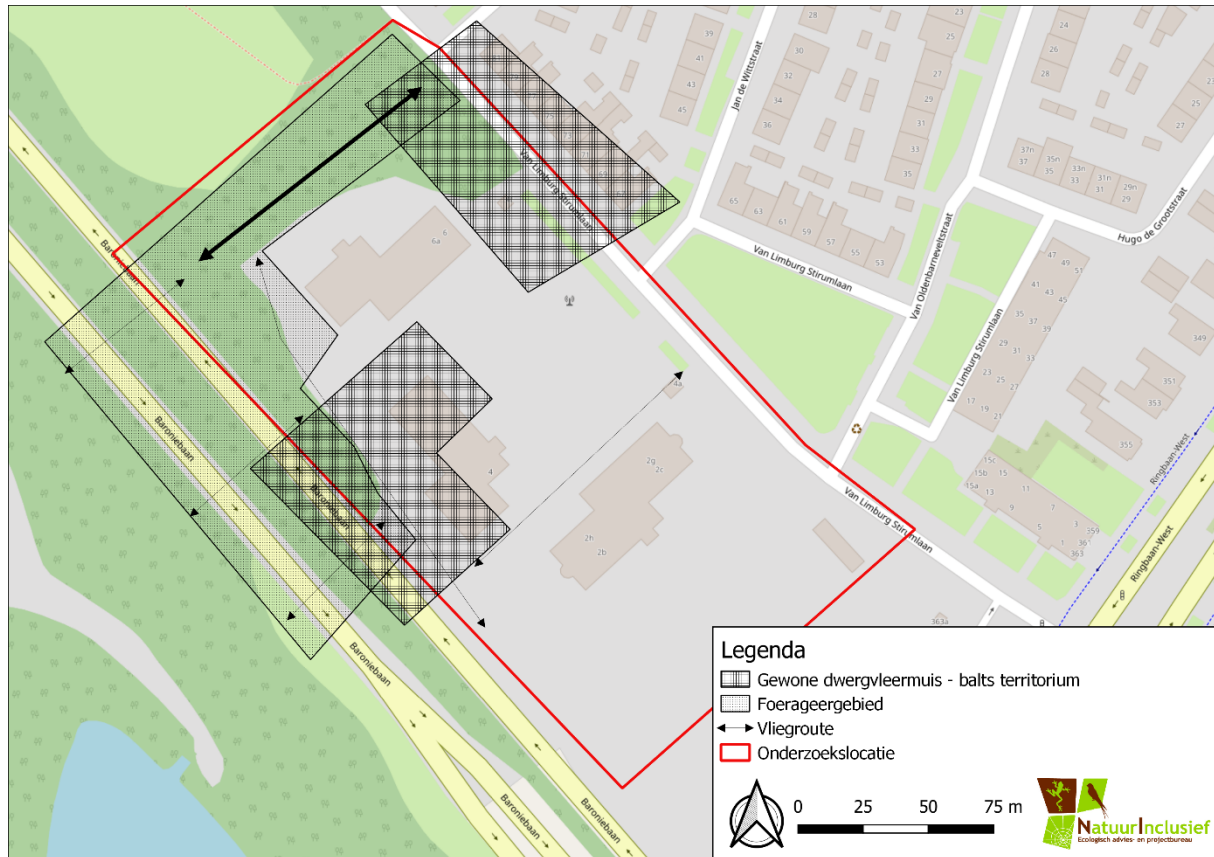
Gedurende de veldbezoeken in de paarperiode zijn er twee paarterritoria aangetroffen. De paarterritoria liggen aan de west- en noordoostzijde van het plangebied waarbij het baltsende dier in het westelijke territorium duidelijk binding met het gebouw liet zien. Ondanks dat de locatie van de paarverblijfplaats niet precies in beeld gebracht kon worden is het zeer aannemelijk, kijkend naar het gedrag van het dier, dat deze wel degelijk aanwezig is binnen het plangebied. Het baltsende dier in het noordoostelijke territorium liet binding met de woningen ten oosten van het plangebied zien. Het is dan ook hoogstwaarschijnlijk dat de paarverblijfplaats van dit dier zich buiten het plangebied bevindt.

Foerageergebieden en vliegroutes

Gedurende alle avondbezoeken in de zomer- en kraamperiode is foeragerend gedrag in het plangebied aangetroffen. De dieren foerageerden dicht in de buurt van de bomen langs de noord- en westzijde van het plangebied. Het wisselde per ronde hoeveel dieren dit gedrag lieten zien, van 5 tot tientallen individuen. Gedurende de avondrondes werd na 1,5 uur de activiteit aanzienlijk minder, waarschijnlijk omdat de dieren verder vlogen naar een ander/groter foerageergebied ten westen van het plangebied. De laatste 1,5 uur van de avondrondes was er nog minimale foerageeractiviteit te horen. Gedurende de ochtendronde zijn enkel sporadisch foeragerende dieren gehoord die waarschijnlijk daarna weer snel doorvlogen richting hun verblijfplaats. Gedurende de paarperiode was er enkel het eerste half uur foerageeractiviteit binnen het plangebied, waarna het langzaam stil werd. Kijkend naar het verloop van de hoeveelheid foerageeractiviteit is het foerageergebied binnen het plangebied als niet-essentieel te beoordelen.

Gedurende alle avondbezoeken in de kraamperiode zijn er vliegroutes langs het plangebied waargenomen. De dieren vlogen van de woonwijk ten oosten van het plangebied richting het westen om vervolgens de Baroniebaan over te steken. De bomenlaan aan de noordzijde van het plangebied werd hierbij door de meeste dieren gevolgd. Gedurende de ronde op 28 mei zijn daar minimaal 36 dieren waargenomen die de bomenlaan als vliegroute gebruikte. Een aantal dieren (ongeveer 5 dieren) vloog het plangebied over door de structuur van het meest zuidelijke gebouw (nummer 2) te volgen. Daarnaast vloog een aantal dieren (ongeveer 6) vanuit de noordelijke

bomenlaan langs de bomenlaan aan de westzijde naar het zuiden om vervolgens daar de Baroniebaan over te steken. Kijkend naar de hoeveelheid dieren die de noordelijke bomenlaan gebruikt als vliegroute is deze als belangrijk voor de populatie te beoordelen. Gezien de alternatieven in de directe omgeving is de bomenlaan niet essentieel als vliegroute. De andere waargenomen vliegroutes zijn, gezien de intensiteit van het gebruik, als niet-essentieel te beoordelen.

Figuur 9 Soortenkaart gewone dwergvleermuis

Overige soorten

De overige soorten die zijn aangetroffen zijn de laatvlieger en de rosse vleermuis. Deze soorten zijn allen slechts overvliegend waargenomen. Tijdens de veldbezoeken zijn er geen aanwijzingen verkregen die duiden op enige aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes van deze soorten binnen het plangebied.

4.2 Ransuilonderzoek

Gedurende beide veldbezoeken in juni en juli is ransuil niet aangetroffen. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geen tekenen aangetroffen die kunnen wijzen op de aanwezigheid van ransuil in de omgeving. Maar gedurende het vleermuisonderzoek op 18 juli is aan het einde van de avond kort een roepende ransuil gehoord. Het dier is gehoord ten westen van het plangebied. Hoogstwaarschijnlijk zat het dier in het kleine stukje bos aan de overkant van de Baroniebaan. Kijkend naar deze waarnemingen kan er geconcludeerd worden dat het plangebied geen nestlocatie van de ransuil bevat.

4.3 Sperweronderzoek

Gedurende beide veldbezoeken zijn er in de aanwezige bomen verschillende nesten aangetroffen van kraaiachtigen en andere kleine vogelsoorten, allen onbewoond. Binnen het plangebied zijn geen individuen van sperwer of nesten van sperwer aangetroffen.

5 Conclusie + aanbeveling

Binnen het plangebied zijn twee paarterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Eén dier vertoonde binding met gebouw nummer 4. Door deze waarnemingen is met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid een paarverblijfplaats in dit gebouw aanwezig. Daarnaast is langs de bomenlaan aan de noordzijde van het plangebied een belangrijke (maar gezien de directe omgeving niet essentiële) vliegroute voor de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Andere beschermde natuurwaarden zijn gedurende het onderzoek niet aangetroffen.

De geplande werkzaamheden resulteren in het vernietigen van een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis wat een overtreding is van de Wet natuurbescherming. Omdat de gemeente Tilburg een gebiedsgerichte ontheffing heeft voor beschermde gebouwbewonende soorten is het niet noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij de provincie Noord-Brabant. In plaats daarvan kan er gewerkt worden met de gebiedsontheffing van de gemeente. Om hier toestemming voor te krijgen moet er een ecologisch werkprotocol ter toetsing bij de gemeente Tilburg voorgelegd worden.

Literatuur

- Bij12, juli 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0. Bij12, Utrecht.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, versie 2.0. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongerd, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. KNNV Uitgeverij. Utrecht.
- Korsten, E. (2012). Vleermuiskasten. Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Korsten, E., Limpens, H., Bouwman H. & Reinhold J. (2011). Vleermuisvriendelijk bouwen, Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur (2017). Vleermuisprotocol 2017.

Bijlage 1 Wetgeving

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de bescherming van bosopstanden.

Verbodsbepalingen

Er zijn verschillende verbodsbepalingen van toepassing op dit soortenmanagementplan. In de Wet natuurbescherming zijn deze onderverdeeld in Verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De verbodsbepalingen zijn als volgt omschreven:

Bescherming van soorten

Er zijn 3 categorieën met betrekking tot de soortbescherming; Soorten beschermd volgens de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de Houtduif.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en er een geldig belang is, zoals:

- de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- luchtverkeer,
- schade aan gewassen,
- bescherming van flora en fauna,
- onderzoek of onderwijs,
- herinvoering van soorten.

Daarnaast mogen de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Ook hier is een geldig belang nodig en mag de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komen. De volgende belangen kunnen een grond zijn voor het verlenen van een ontheffing:

- bescherming van flora- en fauna,
- voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen,
- in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- Andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrichtlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang geldt er een vrijstelling.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken zijn hierbij sleutelwoorden.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het 'nee, tenzij' - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en florasorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

Bosopstanden

De bescherming van bosopstanden kent twee belangrijke aspecten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (in het kader van de voormalige Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer, of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Dit kan dus per provincie verschillen. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.